

Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 20 051.058 Прикарпатського
національного університету імені Василя
Стефаника, д.держ.упр., професору,
Сурай І. Г.

ВІДГУК

офіційного опонента доктора наук з державного управління

Парубчака Івана Орестовича на дисертацію

Процука Едуарда Петровича "Публічне управління у сфері фізичної культури і спорту: європейська модель та її впровадження в Україні", поданої до захисту в разову спеціалізовану вчену раду ДФ 20.051.058 Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника на здобуття наукового ступеня доктора філософії з публічного управління та адміністрування за спеціальністю 281 – публічне управління та адміністрування

Актуальність теми дисертації, її зв'язок з науковими програмами, темами. Питання забезпечення розвитку фізичної культури та спорту мають пріоритетне державне значення. Шляхом аналізу методичних підходів до формування механізмів публічного управління, розробки провідного досвіду Європейського Союзу та національних систем управління окремих країн ЄС, що мають найрезультативніші управлінські системи, було визначено окремі засади та специфіку їх реалізації у сфері фізичної культури та масового спорту. У дослідженні визначено системність публічного управління у сфері фізичної культури та спорту, що включає можливості, правила, норми та стандарти розвитку суспільних процесів, систему управління персоналом на рівні державної влади, що функціонує як цілісний апарат, фінансується шляхом акумулювання коштів у державному бюджеті.

Цифрове та інформаційне суспільство кардинально змінило суспільні пріоритети. Перехід до сидячого способу життя, стресовість через постійний інформаційний вплив, багатозадачність як результат автоматизації та цифровізації багатьох операційних процесів, призвели до великого навантаження на психологічні процеси, викликають нові потреби щодо розвитку фізичної культури та спорту як основи збереження життя та здоров'я населення. У медичній та соціальній літературі вже окремо виділяють, так звані, «хвороби цивілізації», тобто хвороби спричинені низькою руховою активністю серед громадян.

Зазначене визначає головні аспекти актуальності теми дисертаційного дослідження Прощука Едуарда Петровича, в якому зроблено спробу розв'язати важливе науково-практичне завдання щодо обґрунтування науково-теоретичних засад публічного управління у сфері фізичної культури і спорту.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Аналіз змісту дисертації, висновків і рекомендацій свідчить, що наукова новизна дослідження має належний рівень обґрунтованості. Це підтверджено значною кількістю проаналізованих здобувачем наукових праць, нормативно-правових актів, що висвітлюють теорію, вітчизняну та зарубіжну практику формування та реалізації публічного управління у сфері фізичної культури і спорту, програмних документів, статистичних матеріалів та інших джерел, а також використанням комплексу загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, сучасних розробок з теорії публічного управління, що дозволило реалізувати системний підхід щодо дослідження публічного управління у сфері фізичної культури і спорту.

Отже, можна констатувати, що ступінь обґрунтованості результатів дослідження Прощука Едуарда Петровича підтверджується: методологічною й теоретичною обґрунтованістю вихідних положень дослідження; системним аналізом теоретичного матеріалу; виявленням закономірностей та причинно-наслідкових зв'язків між елементами досліджуваної системи; широтою й різноманітністю теоретичної бази, послідовністю і логічністю викладу

матеріалу, відповідністю одержаних наукових результатів поставленій меті у роботі та завданням дослідження.

Обґрунтованість висунутих наукових положень підкріплюється глибоким аналізом та узагальненням теоретичного та практичного досвіду, залученими і опрацьованими офіційними статистичними матеріалами і літературними джерелами з фахових питань та використанням отриманих результатів в практичній діяльності органів публічної влади та місцевого самоврядування. Основні наукові положення, висновки і практичні рекомендації, викладені в дисертації, є достатньою мірою обґрунтованими, логічними і послідовними.

Достовірність результатів і новизна досліджень, повнота їх викладу в опублікованих працях. Достовірність висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації забезпечена використанням наукової методології та застосуванням сучасних методів проведення досліджень. Ознайомлення зі змістом дисертації, наукових публікацій дає підставу визначити основні наукові положення й висновки, що характеризуються новизною і відображають особистий внесок автора, ступінь їх обґрунтованості та достовірності.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в обґрунтуванні науково-теоретичних засад та надання органам публічної влади практичних рекомендацій з впровадження європейського досвіду публічного управління фізичною культурою та спортом на національному рівні в Україні через функціонування інтегрованої моделі з ефективною реалізацією комплексу управлінських механізмів, а саме:

вперше:

- розроблено інтегровану модель публічного управління у сфері фізичної культури та спорту в Україні на основі використання європейського досвіду з впровадженням організаційних процедур та принципів функціонування фізичної культури та спорту, що відрізняється сучасними інноваційними підходами до суспільно-владної взаємодії у розвитку громадського здоров'я через системне проведення фізкультурно-оздоровчих заходів державного, регіонального та місцевого рівня із залученням широких верств соціуму;

удосконалено:

- комплекс механізмів реалізації публічного управління у сфері фізичної культури та спорту в Україні шляхом імплементації кращих практик Європейської моделі на основі ефективного функціонального забезпечення організаційного-економічного, нормативно-правового, мотиваційного, інформаційно-комунікативного та соціокультурного механізмів, що передбачають їх змістовне та структурне наповнення для використання органами публічної влади у сфері фізичної культури та спорту;

- науково-теоретичні підходи публічного управління у сфері фізичної культури та спорту щодо формування комплексності соціально-гуманітарної політики шляхом визначення основних тенденцій трансформації системи фізичного виховання через соціокультурний вплив держави із збереження і примноження капіталу громадського здоров'я та рівня суспільного благополуччя через поетапне усвідомлення значення фізичної культури у сучасному суспільстві;

набули подальшого розвитку:

- соціальні критерії запитів до органів публічної влади з управління фізичною культурою та спортом в умовах європейської інтеграції України щодо визначення суспільних факторів збереження та підтримання зростання рівня громадського здоров'я із врахуванням настроїв соціуму з профілактики девіантних проявів поведінки індивідів через популяризацію фізичної культури і масового спорту як базису фізкультурно-оздоровчої діяльності в державі;

- засади функціонування Європейської моделі публічного управління фізичною культурою та спортом у країнах-членах ЄС шляхом з'ясування особливостей її практичного впровадження на загальноєвропейському та національному рівнях із врахуванням ресурсного наповнення об'єктів фізкультурно-спортивної інфраструктури та ефективної державної стратегії здорового способу життя громадян та підтримки спортивно-масового руху;

- концептуальні основи популяризації фізичної культури із врахуванням орієнтації на потреби індивідів з обґрунтуванням підходів до трансформації

суспільно-владних відносин через інформаційно-комунікативний вектор комплексного цілеспрямованого впливу державної соціально-гуманітарної політики на розвиток сфери фізичної культури та спорту в суспільстві на сучасному етапі його демографічного розвитку.

Отож, автор стверджує, що сьогодні потребує оновлення та модернізації матеріально-технічна база об'єктів фізичної культури та спорту, системна підготовка спортивних менеджерів. Соціальні критерії запитів до органів публічної влади з управління фізичною культурою та спортом в умовах європейської інтеграції України визначають пріоритетність зростання рівня громадського здоров'я. Врахуванням настроїв соціуму з профілактики девіантних проявів поведінки індивідів спонукає популяризацію фізичної культури і масового спорту як базису фізкультурно-оздоровчої діяльності в державі (73-78 стор.).

Автором з'ясовано, що формування комплексності соціально-гуманітарної політики відбувається шляхом визначення основних тенденцій трансформації системи фізичного виховання через соціокультурний вплив держави із збереження і примноження капіталу громадського здоров'я та рівня суспільного благополуччя через поетапне усвідомлення значення фізичної культури у сучасному суспільстві. Імплементация Європейської моделі публічного управління фізичною культурою та спортом на національному гранті України буде сприяти популяризації фізичної культури із врахуванням орієнтації на потреби індивідів (148-156 стор.).

Обґрунтовано авторську позицію, яка полягає у тому, що сьогодні необхідне системне проведення фізкультурно-оздоровчих заходів державного, регіонального та місцевого рівня із залученням широких верств соціуму. Особливостями функціонування моделі є неупереджена та незаангажована діяльність у форматі суспільно-владної взаємодії органів публічного управління, територіальних громад, неурядових організацій з метою імплементації кращих європейських практик розвитку фізичної культури та спорту. Сьогодні актуалізовано публічно-приватне партнерство та

пріоритетність поняття соціальної справедливості щодо розвитку масового спорту у форматі вільного доступу для всіх категорій населення (184-191 стор.).

Значення роботи для науки і практики та шляхи використання результатів дослідження. Дисертаційне дослідження є самостійною роботою, що містить тези, положення, ідеї, розробки, висновки та пропозиції, які характеризуються науковою новизною і належать особисто автору. Про ступінь особистого внеску в наукових працях, що опубліковані у співавторстві зазначено в переліку праць дисертанта.

Пропозиції автора знайшли своє застосування у науково-практичній діяльності: ГО «Надихай», зокрема імплементовано методичні підходи до формування можливостей реалізації комплексної співпраці органів державної влади, місцевого самоврядування, бізнесу, громадськості з метою впровадження концепції розвитку спорту як публічної послуги з урахуванням можливостей до її бізнес розвитку та орієнтацією на потреби людини; Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника в тій частині, що пов'язана із теоретичним визначенням поняття публічного управління, що має комплексний характер та базується на акумулюванні теоретичних підходів, досвіду провідних країн світу та енциклопедичних дефініцій; підходів до визначення функціонально-цільових пріоритетів розвитку фізичної культури та спорту через формування єдності, етичності та толерантності; визначення спорту як економічної категорії; формування робочих місць шляхом розвитку спорту; забезпечення здорового та спортивного способу життя населення; Управління спорту та молодіжної політики Івано-Франківської обласної державної адміністрації, зокрема у діяльності управління апробовано окремі напрями інтегрованої моделі реалізації комплексу механізмів публічного управління у сфері фізичної культури і спорту; «Всеукраїнською федерацією української боротьби на поясах», с в тій частині, де значне місце відведено аналізу діяльності фізкультурних об'єднань та спортивних федерацій в контексті впровадження Європейської моделі публічного управління у сфері фізичної культури і спорту,

аналізу ролі спорту серед молоді в публічному управлінні громадським здоров'ям, значенню фізкультурної діяльності для соціально-виховних функцій.

Оцінка оформлення дисертації. Дисертація та анотація оформлені згідно з вимогами МОН України. Зміст дисертаційної роботи логічний, виклад матеріалу послідовний і достатньою мірою розкритий. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації – 264 сторінки, з них основного тексту 172 сторінки. Дисертація містить 29 рисунків, 7 таблиць та 20 додатків на 24 сторінках. Список використаних джерел містить 302 найменування.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження необхідно зробити певні зауваження та вказати на окремі положення, що викликають дискусію:

1. Погоджуючись з існуючими проблемами нормативно-правового забезпечення, які окреслені дисертантом (с. 54), зауважимо, що одним з недоліків у досліджуваній сфері є практика ухвалення нормативно-правових актів, які повинні гарантувати ефективність публічного управління, але, на жаль, часто є декларативними. Реалізація публічного управління фізичною культурою та спортом в Україні через обмежені матеріальні ресурси переважно є неефективною попри існуюче законодавство в частині виконання державного і місцевих бюджетів. Отже, цьому факту необхідно було більше приділити уваги у проведеному дисертаційному дослідженні.

2. Однією з ключових ознак галузі фізичної культури і спорту в дисертаційному дослідженні визначається місце та роль органів публічної влади різних рівнів та міжнародних організацій у процесі формування умов для забезпечення стратегічного розвитку фізичної культури та спорту як важливого суспільного явища (с. 191). Водночас, автором недостатньо розкривається ступінь залучення громадських інституцій, у тому числі й міжнародних у контексті імплементації європейської моделі управління фізичною культурою і спортом в частині виконання урядових програм на засадах державно-приватного партнерства.

3. У дисертаційній роботі здійснено низку узагальнень, запропоновано нові підходи до наукового обґрунтування ефективності діяльності органів публічної влади, повною мірою розкрито проблему сучасної системи публічного управління фізичною культурою та спортом в контексті європейської інтеграції України (с. 95). Втім, не всі визначальні результати роботи подані у висновках до розділів, що стосується класифікацій механізмів публічного управління у зазначеній сфері, трансформації управлінських підходів у реалізації політики фізичної культури і спорту в Україні.

4. Дисертаційну роботу доцільно було б підсилити найновішими фактами та цифрами, навести дані функціонування об'єктів фізкультурно-спортивної інфраструктури в національному вимірі та в розрізі регіонів, провести детальний аналіз реалізації програм розвитку масового спорту протягом останніх кількох років та визначити у кількісних параметрах ефективність затверджених національних програм фізичної культури та масового спорту.

5. Робота має певні недоліки щодо списку використаних джерел, який може бути доповнений останніми науковими публікаціями з проблематики публічного управління фізичною культурою та спортом за 2023 р. зарубіжних авторів. Також, можна зазначити певну категоричність автора у низці положень роботи, а також деякі стилістичні та граматичні неточності.

Водночас, висловлені зауваження та пропозиції мають дискусійний характер і не знижують загальної високої оцінки дослідження науки державного управління.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Прощука Едуарда Петровича “Публічне управління у сфері фізичної культури і спорту: європейська модель та її впровадження в Україні”, є самостійним, завершеним, достовірним дослідженням актуального наукового завдання. Дисертація виконана на високому теоретичному рівні, викладена науковою мовою, розділи дисертації пов'язані між собою структурно і змістовно, висновки ґрунтуються на результатах проведеного дослідження,

які, в свою чергу, є достатньо аргументованими та доказовими. Враховуючи актуальність, новизну, важливість одержаних дисертантом наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також практичну цінність сформульованих положень і висновків, можна стверджувати, що дисертаційна робота характеризується новизною одержаних результатів і висновків, має теоретичну і практичну цінність.

Представлена дисертаційна робота «Публічне управління у сфері фізичної культури і спорту: європейська модель та її впровадження в Україні» відповідає спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування, вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 р. № 40 (зі змінами), вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (зі змінами від 21.03.2022 р. №341), а її автор Прощук Едуард Петрович, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 – Публічне управління та адміністрування.

Офіційний опонент

доктор наук з державного управління,
професор, завідувач кафедри публічного
управління та адміністрування Львівського
національного університету ветеринарної
медицини та біотехнологій ім. С. Гжицького

Парубчак І. О.